

RODEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna petii-vrstica (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

15. štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 22. februarja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Edečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Edečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3/L.

Deželnozborski volilci!

Za volitve iz skupine mest in trgov za kranjski deželni zbor, ki bodo v petek, 28. svečana t. l., Vam priporočamo, da zedinite svoje glasove na kandidate jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

S tem izrečete, da zahtevate za kranjski deželni zbor

splošno in enako volilno pravico

in da odklanjate poskuse, ohraniti sedanje volilne privilegije, ki ovirajo razvoj dežele in napredek prebivalstva.

Z volitvijo socialno-demokratskih kandidatov

obsodite državljansko neenakost,

obsodite zistem, ki daje desetorici v deželne deske vpisanih veleposestnikov poslanca, ogromno večino doraslega prebivalstva pa izroča brezpravnosti.

Z glasovanjem za socialno-demokratske kandidate izkazete, da hočete

demokratiziranje deželne uprave

in protestirate zoper birokratični zistem, ki ovira plodonosno delo in nima zmisla za življenske potrebe ljudstva.

Volilci!

Kdor ne soglašajo z dosedanjimi malenkostnimi razmerami, v katerih je kranjska dežela v vseh ozirih zaostala;

kdor se ne strinja z avtokracijo vlade, temveč hoče prednost ljudskega zastopstva;

kdor ne more odobravati reakcionarnega duha, ki doslej vlada v deželi;

kdor obsoja kulturno zanemarjenje dežele:

glasuj za socialno-demokratske kandidate.

Volilci!

Kdor hoče, da posveti kranjski deželni zbor svojo skrb socialnim nalogam, ki so doslej brezprimerno zanemarjene;

kdor zahteva od deželnega zbora dela za gospodarsko povzdigo produktivnih delavnih slojev:

oddaj svoj glas za socialno-demokratske kandidate.

Volilci!

Jugoslovanska socialno-demokratska stranka se bojuje za

povzdigo delavnega ljudstva,

kar je glavna naloga narodnega dela, kajti če se ne morejo razvijati naši delavni sloji, ne more napredovati narod;

bojuje se

za kulturo

in je zaradi tega odločno protiklerikalna, vedoča, da ovira klerikalizem prostejši razvoj kulture in nas s tem slabi v tekmovalstvu z naprednejšim svetom; zato zahteva socialno-demokratska stranka tudi, da posveti dežela največjo pažnjo šolstvu in učiteljstvu.

Kdor hoče podpirati

kulturni, gospodarski in socialni napredek, glasuj dne 28. svečana za socialno-demokratske kandidate, ki so:

za Ljubljano:

Etbin Kristan

pisatelj v Ljubljani,

Josip Petrič

strojevodja drž. žel. v Ljubljani.

Za Radovljico-Tržič-Kamnik:

dr. Anton Dermota

odvetniški kandidat v Ljubljani.

Za Idrijo:

Etbin Kristan

pisatelj v Ljubljani.

Glasujte složno zanje in pridite na volišče do zadnjega moža!

Izvrševalni odbor

jugoslov. soc.-dem. stranke.

Stranke na Slovenskem.

Število političnih strank se je na Slovenskem v zadnjem času precej pomnožilo. To dejstvo samo po sebi ni nikakor škodljivo, pa naj tarnajo solzavi zapečkarji one pasme, ki nosi «Edinost» za zastavo kolikor hočejo nad «bratomornim» bojem. Politične stranke so izraz in dokaz višjega razvoja, čegar nujne posledice so razlike in nasprotja. Edinstvo je le v dveh slučajih mogoče: Če je vse življenje celote — v našem slučaju naroda — tako primitivno in enostavno, da imajo vsi udje povsem enake interese, ali pa če imajo posamezniki tako brezprimerno velik vpliv, da preprečijo vsako izražanje interesov, ki so njihovim nasprotni. Prvi slučaj je veljal za nomadsko pleme v predzgodovinski dobi, tako skupnost interesov najdemo danes še pri ciganih. Pri narodu, ki je deležen kulturnega življenja je pa povsem nemogoča. Drugi slučaj pa pomeni tiranijo, ki je pa tudi le začasna.

Slovenci živimo v srednji Evropi in imamo enake razmere, kakor narodi, s katerimi smo v dotiki. Kakor Germani in Romani, imamo tudi mi posedujoče in neposedujoče sloje, imamo industrijo in poljedelstvo, imamo inteligenco in analfabe. Kako bi bilo torej drugače mogoče, kakor da imamo različne, nasprotnne interese?

Nekaj časa se lahko umetno potlačiti nasprotja.

«Vsi smo Slovenci! Združeno se moramo bojevati zoper Nemce in Italijane.»

S takimi gesli se je zatemnelo resnico, da so razmere Slovenca-kapitalista drugačne, kakor razmere Slovenca-delavca; da so življenski pogoji katoličana-meščana drugačni, kakor oni katoličana-kmeta.

Z geslom je ta ali ona klika lahko nekaj časa ustvarjala navidezno slogu, s katero je podprla svoje lastne interese in pritislila druge ob zid. Toda življenje je močnejše od besed; nasprotja, ki obstoje, morajo prej ali slej priti na dan. Najmočnejši v življenju so za gospodarski pogoji in zato je postanek različnih skupin na gospodarski podlagi neizogibna posledica gospodarskega razvoja.

Prvi, ki so jasno izpoznali to dejstvo, so bili socialni demokratje. Zato so prvi morali slišati ljubeznivo očitovanje, da so «trebuharji». Politika, se je reklo, ima «višje» namene. Natančno ni znal nihče povedati, kakšne in kako visoke. Naravno. Kajti politika ima v resnici namen, varovati in pospeševati gospodarske interese. Če vodijo kapitalisti politiko, je naravno, da ima vsa politika kapitalistično-gospodarski značaj. Z zunanjimi državami se išče zveze, ki naj služijo domačim kapitalistom.

Doma se dela zakone, ki naj varujejo kapitalistično posest, ki naj nakladajo javna bremena nekapitalistom, ki naj zagotavljajo kapitalistom delavno moč, ki naj vmeje svobodo nekapitalistov i. t. d. Fevdalni zistem pred francosko revolucijo je poznal samo interese aristokratov. Kjer pridejo agrarci do moči, izrabljajo ves javni aparat za agrarno gospodarske namene, kar prav sedaj lahko opazujemo v Avstriji.

«Trebuharsko» izpoznanje socialnih demokratov prodira polagoma tudi na Slovenskem med druge sloje. Kakor delavci se organizirajo tudi drugi stanovni. Z organizacijami, ki povečajo moč interesnih skupin, se poostre nasprotja. Umetna sloga se omaje in končno se razbije. Nove stranke nastanejo.

Ta proces se vrši pri nas kakor povsod. Toda zavest se budi le polagoma in zato se ne porajajo stranke takoj z različno načrtanimi programi in z jasnimi cilji. Njih gospodarski značaj je meglen in treba je še daljšega procesa, da se razbistri. Vsled tega imamo sedaj na Slovenskem precej strank, a razven socialno-demokratske ni še nobena zvrstila na popolnoma določeni gospodarski podlagi.

Socialno-demokratska stranka je stranka delavskega ljudstva, stranka onih, ki morajo prodajati svojo delavno moč gospodujočim delodajalcem, stranka onih, ki so ločeni od delavnih sredstev in so vsled tega odvisni od onih, ki posedujejo ta delavna sredstva. V njej je prostora za vsakega, ki mora sebe in svojo družino preživljati s prodajo svojega čela, dočim ne morejo najti interesi kapitalistov nobene podpore.

Take jasnosti ni v nobeni drugi stranki. Dr. Tavčar je lani poskusil, določiti značaj liberalne stranke, ko je dejal, da je buržoazna. To povsem pametno besedo je dal takoj preklicati Hribar, ki bi rad imel veliko, ne pa logično stranko. Liberalcec je lahko tovarnar, veleposestnik, mali kmet uradnik, industrialni delavec, tisti, ki ima kapital, in tisti, ki plačuje interese. Naravno, da je povsem nemogoče, spraviti vse nasprotnne interese teh gospodarsko nasprotnih slojev pod en klobuk in tako mora liberalna stranka zanemarjati vse, ali pa mora varovati in pospeševati en sloj na škodo vseh drugih svojih članov. Seveda je stranka buržoazna, kakor je dejal Tavčar, ampak dokler se interesna zavest ne poglobi med ostalimi sloji, bo še marsikdo tekal za njo, ki nima v njej ničesar iskati.

Podobne so razmere v klerikalni stranki, ki hoče tudi biti splošna in združevati ogenj z vodo. Svojo glavno oporo ima na kmetih, lovi pa tudi delavce, katerim se kaže kot «krščansko-socialna», priljubljuje se obrtnikom, včasih dela tudi buržoaziji poklone. Ker je cerkveno gospodarstvo kapitalistično, mora biti pa tudi klerikalna stranka kapitalistična, odnosno dela politiko veleposesti, agrarnega kapitalizma.

Gospodarska stranka je kazala ob svojem porodu na nekako izjasnjenje. Neprenehoma je naglašala «gospodarske naloge» in tako bi se bilo moralo pričakovati, da bodo njeni obrisi točni. Ker je imela svojo glavno oporo v ribniški dolini in ker je njeno glasilo mnogo pisalo o kmetijskih vprašanjih, se je zdelo, da hoče biti agrarna stranka. Menda se je, sodeč po neki izjavi dr. Lavrenčiča mislilo res na to. Njen najnovejši nastop v Ljubljani kaže, da tudi ta stranka ne ve, kaj hoče.

Po deželi nastopa končno še «kmetjska stranka», ki sicer ni nič drugega, kakor stara liberalna stranka z novim imenom; morda po deželnozborskih volitvah takoj izgine. Če se pa to ne zgodi, tedaj se

je tudi njeni liberalni očetje nimajo veseliti. Da zabavljajo njeni agitatorji že sedaj na liberalce tako kakor na klerikalce, je sicer samo volilni maneuver, a če bi ta stranka obrnila svoje življenje, bi morala kmalu priti z liberalno v resno navskrižje.

Obstaneke različnih strank je torej le dokaz, da se tudi slovenski narod razvija. Ampak obstaneke takih strank, kakršne imamo, je zopet dokaz, da je naš razvoj še mlad in nejasen. Toda jasnost že se pride, kajti tudi ona je nujna posledica razvoja.

Rimske bolečine.

Ko je umrl papež Lev XIII., je katoliška cerkev izgubila previdnega glavarja. Grof Pecci je bil monarh in diplomat v eni osebi, pred vsem svetom je znal varovati cesarski sijaj trojne krone in ga celo vnovič zlatiti, ker je že bledeval. Vedel je, da je katolicizem svetovna moč, ki potrebuje več blišča in več pompoznega dostojanstva, nego vsaka vevlast; vedel je, da se mora brigati za veličanstvo svojega trona, ne pa za dušno mano svojih ovčic in za dialektiko teologov. Velika mora biti država katoličanstva; torej se ne sme z mikroskopi preiskavati verske pristinosti in s prebadajočimi žarki preiskavati src in ledic. Ljudstvu «panem et circenses», zlasti mnogo «circenses», posvetnim vladam pa diplomatično prekanjenost — tako je vladal Lev XIII., prosvitljeni absolutist na Petrovem prestolu, prijatelj protestantovskemu Viljemu, pravoslavnu Nikolaju, republikanskemu prezidentu, a gospodar katoliškega sveta.

Umrl je in kardinali so posadili na njegovo mesto beneškega patriarha Sarta, novi papež si je pa izbral Mery del Vala za svojega kronskega svetovalca in šefa svojega generalnega štaba. V cerkvi se je začela velika reformacija; boj je napovedan posledicam Leonove verske malomarnosti. Pij X. hoče očistiti katoličanstvo v strogem duhu srednjega veka: Asheza in fanatizem sta se vrnila v sijajno vatikansko palačo in zelotizem poje z votlim glasom izpreobrnitev in pokoro moralno in duševno razuzdanemu svetu edinozveličavne cerkve. Čas je bil tako predrzen, da se ni hotel ustaviti v srednjem veku; brez dovoljenja rimske kurije se je pomaknil v dvajseto stoletje. Pij X. pa mu je napovedal neprizanesljiv boj ter ga hoče prisiliti, da se povrne v sveto dobo Karla petega in Torquemada.

«Pristen katolicizem» je bojno geslo novega papeža, ki ga je zgodovina poslala, da omaje stebre katoliške cerkve in pripravi rimskemu veličanstvu grob. Leon XIII. je hotel, kar je mislil, da je mogoče; Pij X. zahteva, kar je nemogoče. Galvanizirati hoče, kar je mrtvo, in ubiti, kar vstaja v živem življenju. Mrlič zgane otrpnjene ude, dvigne glavo in Vatikan misli, da vstaja kakor Lazar iz groba; življenje, ki je šele navno pogledalo v svet in se ni razločevalo slabosti in moči, se pod udarci iz Rima zaveda svoje sile in sprejema napovedani boj.

Kdo bi mogel dvomiti, kakšen bo konec?

S svojo encikliko «Pascendi» je Rim zasejal veter, ki že polagoma narašča in postaja vihar, kakršnega katoliška cerkev že davno ni poznala. Papeževih besed ne kritizirajo brezverci, framasoni in odpadniki; z razbeljenimi kleščami jih prijemajo pravoverni katoličani, ugledni dostojanstveniki cerkve, ki jih vodi srčni namen, rešiti katoličanstvo in zagotoviti mu življenje. Zunanje napade se lahko prezira in zasmehuje; a vzplamtel je notranji cerkveni boj, v katerem Vatikan lahko strelja in grmi, ampak ravnodušen ne more ostati.

Nad tem bojem pa je čudna, tragična usoda. Papež mora zmagovati, a vsaka zmaga mora biti zanj poraz. On, ki je vstal v obrambo katolicizma in cerkve, kakršna sta bila, ne more dovoliti, da bi se vlivalo novo vino v stare posode. Kdor poskusi, vdahniti staremu telesu novega duha, je njegov sovražnik in zadeti ga mora vsa sila njegove jeze. Novotarji vidijo bolehanje. Od dne do dne odkriva znanost nove resnice, ki izpodkopujejo staro stavbo. Oni bi jo radi rešili; renovirati jo mislijo z novim materialom, ki ga daje veda. A papež dvigne roko in jih prepodi: Ne pacite mi moje častitljive zgradbe! Umaknite se morajo — tako ali tako. «Priznati» morajo svojo zmoto in spokorjeni slusati brezpogojno rimsko zapoved, ali pa morajo oditi, s cerkvenim prokletstvom mobloženi. Stavbe se ne sme dotakniti nihče.

A stavba se maje, temeljni kamni se razmikajo, stebri popuščajo, zidovje se nagiba. In nihče ga ne sme popraviti, nihče podpreti. Kajti papež štiti ono stavbo, ki je taka, kakršna je. Neizogibnega konca na ta način ne prepreči nihče več. Cezarizem pontifexa mora propasti.

V Rimu ne vidijo in ne razumejo te resnice, kajti v Rimu ne poznajo človeškega duha. Fanatično verujejo v vesoljni imperium in v absolutno moč papeževnega povelja. Ker so na svetu še moči, ki rabijo cerkev kot pomočnico za svoje namene, mislijo, da imajo še narode v svoji moči. Da je katolicizem že izgubil večino duhov, pa ima samo še besede in znamenja, jim je neznan. Slepri korakajo s ponosno povzdignjeno glavo tja, kjer je brezno, njih očem se zakrito, a pripravljeno, da jih prej ali slej pogoltne brez sočutja.

Lepi in človeško simpatični so namei modernistov; a z rimskega stališča so nedopustni in ker jih Rim ne sme sprejeti, mora poginiti.

Politični odsevi.

Finančni minister Korytowski je v proračunskem odseku razvil svoje davčne načrte. Obljubil je, da predloži zakonsko osnovo o reformi davka od dedščin. Navetu, da bi se obdavčilo dedščine nesorodnikov s 35 odstotki, ne more slediti, ker bi to pomenilo toliko kakor konfiskacija premoženja. Minister misli, da prinese ta reforma državi samo nekoliko milijonov. Več pričakuje minister od zvišanja davka na zganje, od katerega pričakuje toliko, da se bo lahko saniralo deželne finance. Kmalu po sestanku državnega zbora predloži reformo davka na poslopja, s katero misli deloma izpolniti željo po znižanju najemninskega davka. Na zvišanje osebnega dohodninskega davka se bo šele tedaj lahko mislilo, kadar se sedanji zakon, ki je šele deset let star, oživi. Drugi važni problem finančnega načrta je končna določitev pridobninskih davkov, s katero naj se odpravi nerodno, zmedno in nepotrebno obračunavanje popustov. Takoj, ko se sestane državni zbor, se predloži zakon o obdavčenju zadržug. Kar se tiče letnega zaključka za leto 1907, je bilo to glede direktnih davkov za 5·2 odstotkov ugodnejše, kakor leto 1906. Kar se tiče indirektnih davkov, se je doseglo pač komaj oni prihod, kakor leta 1906. Zganje je prineslo za tri, pivo za dva in pol miliona več. Colninski dohodki izkazuje nad 9 milijonov višjo svoto; s tobakom je bilo približno enako, kakor prejšnje leto. Minister prosi končno, naj se ne zahteva nikakršnega znižanja davkov.

Poslanec sodrug Nemač je v delegaciji opozarjal, da ne dobe avstrijski delavci v inozemstvu skoraj nobene zaščite pri konzulatih. Na Ogrskem je avstrijski delavec povsem izročen samovolji podjetnikov in oblasti. Na Nemškem niso razmere nič boljše. Avstrijski delavci morajo tam plačevati doneske za bolniške blagajne in zavarovalnino za nezgode, če se jim kaj zgodi, pa ne dobe nič ali prav malo, ali pa se jih izžene. Zahteval je, naj se tako uredi konzulate, da bodo delavci dobivali ne le svet, ampak tudi zaščito pri njih.

Socialno-demokratski poslanec dr. Renner je v proračunskem odseku državnega zbora temeljito kritiziral davčne načrte finančnega ministra. Po tem načrtu, je dejal, ostane vse pri starem, dasiravno je naše državno gospodarstvo sezidano na povsem napačni podlagi. Privilegijski parlament je zlorabil svoj položaj, da je odvalil javna bremena od privilegiranih slojev na množice. Prihod od zemljiškega davka za leto 1908 iznaša 53½ milijonov, skoraj toliko, kolikor je iznašal že leta 1850 (52·7 milijonov). Veleposestništvo je vse nove davke zvalilo na obrt in trgovino; hišni razredni davek se je podvojil, splošni pridobninski davek se je pomnožil četvero do petero. Po letu 1885 se je naložilo največja bremena na delavstvo. Pomnožila se je colnina petero, davčine za porabo in promet sedmero, potrošarina desetero. Saj si predstavlja finančni minister stvar tako, da se vsa nova bremena naprti delavstvu. Zoper to protestiramo! Nova zbornica mora obrniti razmere: Indirektne davčine se mora znižati in kontingentirati, direktne pa progresivno zvišati. Davkov na mezdo mora biti konec, pritegniti se mora pa posest in dohodke. Od 1898 do 1904 leta so se davčni dohodki veleposestva znižali od malenkosti 8·28 odstotkov na 7·61 odstotkov. Celo dohodki od kapitalne posesti so padli s 16·16 odstotkov na 14·55 odstotkov; davki od podjetij so padli od 28·72 na 28·37 odstotkov. Narobe so se pa davki od plače in mezde zvišali od 34·29 na 37·66 odstotkov. Finančni minister se moti, če misli, da izdrži davek na zganje se kako zvišanje. Posledica novega zvišanja indirektnih davkov bo direktno zmanjšanje konzuma. Davčna reforma, ki bi omogočila, da bi delavstvo uživalo težko zasluženo plačo, bi pospeševala industrialni in socialni mir.

Sodrug Seliger je v delegaciji opozoril ministra za zunanje zadeve, kako se ravna na Nem-

škem in na Rumunskem z avstrijskimi delavci. Stvar je tudi za slovenske delavce zelo zanimiva, saj je znano, da je na tisoče naših ljudi, zlasti rudarjev na Vestfalskem in v drugih nemških krajih. Najgrše se ravna pač s poljedelskimi delavci, ki jih smatrajo pruski veleposestniki za popolne sužnje. Navada je, da se odvzame iz Avstrije iz Rusije prihajajočim delavcem ob meji njih legitimacijske papirje, potnice, rojstne liste, delavske knjižice i. t. d., pa se jim da za drag denar nekake izkaznice, ki veljajo samo pri onem gospodarju, za katerega so najeti. Na ta način so mu že izročeni na milost in nemilost. Če bi hoteli od njega oditi, izgube izkaznice veljavo, drugih legitimacijskih papirjev pa nimajo in tako morajo pasti takoj policiji ali žandarmeriji v roke. Razmere, v katerih morajo delati taki delavci, so pa neznansko slabe in zaščite ne dobe od nikoder. Nemške oblasti izganjajo trumoma avstrijske delavce. Podobno se godi našemu delavstvu tudi na Rumunskem, kjer izganjajo še celo svoje lastne državljane. Delegat sodrug Seliger je odločno zahteval, naj posveti ministrstvo za zunanje zadeve tem razmeram svojo pozornost in naj skrbi, da se bo varovalo interese avstrijskih delavcev v tujini. — Minister za zunanje zadeve Aehrenthal je zelo mlačno odgovarjal. So pač delavci, za katere se je potegoval socialni demokrat in gospodu ministru ne diši, da bi se zaradi njih kregal z Bülowom.

Rumunski vseučiliški dijaki na Dunaju so imeli shod, na katerem so zahtevali ustanovitev rumunskih učnih stolic za rumunski jezik v Črnovicah in ustanovitev rumunskega seminarja.

Jezikovno vprašanje pri čeških sodiščih. Med nemškimi poslanci, češkimi in ministrskim predsednikom Beckom so se vsrila pogajanja zaradi ureditve jezikovnega vprašanja pri čeških sodiščih.

Vojni odsek avstrijske delegacije je sprejel vse predloge o zboljšanju hrane moštvu in zvišanju častniških plač ter s tem zaključil svoje delo.

Italijanski poslanci so bili pri ministrskem predsedniku zaradi rešitve vprašanja italijanske juridicne fakultete. Ministrski predsednik Beck je označil razne časniške glasove o tej zadevi kot neresnične. Italijanski poslanci se zadovoljujejo z ustanovitvijo juridicne fakultete na Dunaju, dokler se ne ustanovi italijansko vseučilišče v Trstu.

«Atentat» na bolgarskega kneza Ferdinanda. Na vshodnem kolodvoru v Budimpešti je izstopil 12. t. m. bolgarski knez Ferdinand, ki je prišel v posete svoji nevesti. Ko je zapustil brzovlak, je zapazil nekega moža, ki je imel v roki skatljivo pločevino. Knez je prebledel, se začel tresti in mahati okoli sebe z rokami, kajti mislil je, da je oni mož s pločevinasto skatljivo kak morilec kraljev in knezov. Ukazal je moža aretirati. To se je zgodilo. Na policiji so odprli z največjo pazljivostjo omenjeno skatljivo, v kateri so našli — ne bomb — ampak slanike iz severnega morja. Mož so seveda takoj izpustili, knez se je potolažil, Budimpešta pa se smeje.

V bavorski zbornici je naučni minister Welner dejal, da profesorji teologije niso samo služabniki države, temveč tudi služabniki cerkve. Teološke fakultete so konfesionalni zavodi. Kot visokošolski učitelji so profesorji teologije podvrženi državni disciplini; samo država lahko nastopa proti njim.

Vojno sodišče v Varšavi je obsodilo šestnajst anarhistov na smrt.

Državni tajnik Taft v Missouri (Severna Amerika) je imel v Cansas City govor in je dejal, da je zadnje sporočilo predsednika Roosevelta odgovor na očitanja, da je uprava odgovorna za zapuščeno industrijo. Treba je odločnega nastopa, da se iztrubi zlorabe in uspešnih reform, če se hoče obraniti družbo v sedanji obliki; drugače se je pa treba obrniti k onim, ki hočejo preurediti razmere na socialistični podlagi.

Mustafa Kamel Paša, vodja egiptovske neodvisne stranke in urednik arabskega lista «Al Ieva» («Prapor»), je umrl. Mustafa Kamel je bil modernizirani mož, ki je imel tudi mnogo stikov s francoskimi in angleškimi socialisti. — Njegov cilj je bil svoboden Egipt s parlamentarnimi uredbami na demokratični podlagi.

Nemiri v Indiji. General Wilcocks poroča, da je ekspedicija proti Čakakelom dospela v Valai, kjer so se bili utaborili Čakakeli. Angleži so jih tako nepričakovano napadli, da niso mogli nasprotniki utrditi niti važne postojanke nad Valajem, katero so Angleži zasedli po kratkem boju. Na angleški strani je padel en vojak.

Dopisi.

Žiri. V nedeljo, 16. t. m. ob 11. dopoldne je bil tukaj volilni shod v gostilniških prostorih pri Kabri. Udeležili se ga je tako število delavcev in kmetov, da je prostor komaj zadostoval. Najprej je govoril sodrug Etnin Kristan iz Ljubljane, ki je temeljito razložil položaj v deželi in utemeljil socialno-demokratično kandidature sodruga **Ivana Mlinarja.** Govornik je razložil tudi stališče socialne demokracije glede kmetovskih vprašanj in je dokazal, da je agrarizem veleposestnikov malemu kmetu le v pogubo. To ni bilo všeč nekemu gospodu Kav-

čiču, ki je zagovarjal «agrarno» stranko. S politiko je gospod jurist sicer malca navzkriž; tako je n. pr. pripovedoval, da je neki češki poslanec predlagal poddržavljanje premogokopov in se je kar čudil, ko se ga je poučilo, da je podal tisti nezmisljeni predlog Vsenemec Kraus; govoril je, da so se socialisti hinavsko rogali predlogu, pa je zopet padel iz oblakov, ko se mu je povedalo, da so šele socialisti pokazali, kakšen bi moral biti predlog in da je bil končno tak sprejet, kakor so ga bili socialni demokratje zagovarjali. Seveda je tudi trdil, da agrarna stranka nima nič opraviti z liberalno. Sodrug Anton Kristan je popravil nekatere njegove «pomote»; posebno neugodno ga je zadel, ko je povedal, da liberalci v Žirah zidajo cerkev, klerikalci pa nasprotujejo. Naenkrat se je prikazal na shodu tudi v Trstu znani Jaklič od stavkokazne «N. D. O.» Socialni demokratje so mu dali besedo, čeravno bi ga bili lahko kratko malo odpravili s shoda, ker je očitno prišel samo zgago delat. V zahvalo zato je pa začel takoj zabavljati. Z resnico se je mož korenito sprl, pa ne vemo, če se sploh še kdaj najmeta. Kako se upa ta človek lagati, naj pokaže le ta primer: Neki minister — je klobasal, misleč, da je v N. D. O. v Trstu — je vprašal socialistične poslance iz Trsta, kaj bi rekli, če bi vlada hotela poddržaviti slovensko šolo. In socialisti — tako govori Jaklič — so zaklicali: Za božjo voljo, tega ne!... Tako nepravilno se upa lagati! V tem tonu je šlo, dokler n. u. je tekel jezik. Nazadnje pa zakliče: «Zdaj pa zapustimo socialne demokrate in pojdemo vsi proč!». Seveda je komandiral zastoj; nekateri so se mu smejali, odšel pa ni nihče. In ko je videl, da se je zmotil, je še sam ostal. Sodrug Kristan je prav krepko pokazal, kako je vse njegovo pripovedovanje skregano z resnico. Jaklič je začel polagoma reterirati in je kmalu spoznal, da v Žirah ni tako, kakor je mislil. Sodrug A. Kristan je zaključil shod od 1/3 z živio-klicem na socialno demokracijo, ki so ga zborovalci burno prevzeli. Žirovski sodrugi pa prosijo idrijske, naj vprašajo ondote liberalce, če so oni poslali Jakliča v Žire, delat zgago in če je to morda tisti način, s katerim hočejo pokazati socialnim demokratom svojo «odkritosrčnost». Ali naj si to zapišemo za slučaj, če pridejo v sili prosit naše pomoči? Če ni teh junakov bog udaril s slepoto, todaj naj zlodej razume, odkod jemljejo svojo glupost.

Brezice. Kakor smo pričakovali, se je zgodilo. Benkovič govori v «Slov. Gospodarju» o zadnjem shodu in laže, da se kar kadi. Kar je Benkovič doslej v politiki, je postal le vsled svoje brezobzirnosti napram resnici in politični dostojnosti. S tem misli, da bo prišel še kdovekam; ampak to bo, da ga bo prav njegov cinizem politično pokopal. Čudimo se mu ne; saj vidimo uskoke, kamor pogledamo, povsod ljudi, ki so oblatili svoja lastna načela, napljujejo v svojo lastno skledo in so tako «prišli naprej». Ampak Benkovič je preveč vidno pokazal, da obrača plašč kar po vetru. In preveč, vse preveč operira z lažjo. Stari klerikalci so bili modrejši; pri njih je veljalo: Reca košček resnice, pa zavij laž vanjo. Benkovič pa buta kar z lažjo na dan; zapiše besedo, pa je že laž. In laže se tistim, ki se lahko prepričajo, da je resnica drugačna. On pogreva laž, da je samo 25 ljudi glasovalo za Rottmanna; a z nami je šlo vendar ljudstvo v prvo nadstropje in tam se je javno preštel, da jih je bilo takoj od začetka 85, ne da bi govorili o poznejših prisilicah. Pri Benkoviču ni ostal ne en železničar. Z nami je odšlo več takih kmetov, ki so še pri zadnjih državnoborskih volitvah glasovali za Benkoviča, ljudje, ki so se takrat še topli zanj. Benkoviča tudi nič ne stane, če pravi, da se je začelo «krščansko» gibanje med železničarji. Ker je laž zastoj, se kar zlaže. A kaj bi bilo, če bi ga prijeli za ušesa, da naj pokaže, kje je tisto krščansko socialno gibanje? Naj se gre solit! Železničarji na Štajerskem že davno niso marali zanj, sedaj so ga pa do dobrega spoznali in nočejo imeti opravka ne z njim, ne s klerikalizmom sploh. Pomagali pa bodo, da izpoznajo tudi kmetje njegove farbarije, kar ne bo težko, ker farba tako, da se kar lahko prijeme. Potem bo pa polom.

Z Vrhnike. Dne 2. svečana je imelo nepolitično društvo strojarskih pomočnikov na Vrhniki svoj redni občni zbor, na katerem je bil član tega društva Ivan Turk imenovan spričo njegovega dolgoletnega delovanja in spričo njegove visoke starosti (70 let) častnim članom.

Po končanem zborovanju je govoril član društva sodrug Ig. Pekle, kratek a temeljit govor, v katerem je razjasnil navzročim, da sedanje društvo na Vrhniki ne odgovarja sedanjemu času splošne organizacije. Poudarjal je, da je za vsakega delavca neobhodno potrebno, da je član društva, ki je v zvezi z drugimi delavskimi organizacijami dotične stroke in tudi sploh. (Vzkliki: Tega nam je potreba.) Razložil je ob kratkem, kako se podjetniki in kapitalisti združujejo, in tako se morajo tudi delavci.

Za svoje besede je žel mnogo odobravanja. So pa tudi vmes nekateri, ki so se temu upirali, ker niso imeli še prilike izpoznati vrednosti velike in močne organizacije; zakaj komur so znane vrhniške klerikalne megle, se ne bo čudil temu. Pa nič ne de, tudi skozi vrhniško meglo je jelo prodirati solnce socializma, ter upamo, da bude tudi naše strojarje kmalu ogrelo s svojimi toplimi žarki. Somišljenik.

Shodi.

Ljubljanski volilci!

Nocoj, v soboto, 22. t. m. ob 8. zvečer je v salonu restavracije pri „Levu“ (Marije Terezije cesta)

volilni shod

z dnevnim redom:

Kako se udeleži socialno-demokratska stranka v Ljubljani deželno-zborskih volitev?

Poročevalca: sodruga Etbin Kristan in Josip Petrič.

Volilci!

Udeležba socialno-demokratske stranke pri deželnozborskih volitvah je tem važnejša, ker sta nastopila poleg kandidatov liberalne stranke, dr. J. Tavčarja in dr. J. Trillerja, še «neodvisna» kandidata dr. Gregorič in dr. Ravnihar, dočim klerikalna stranka še ni povedala svojega namena.

Nujno je torej potrebno, da se pomenimo o naši taktiki pri volitvah, tembolj ker bi se lahko zgodilo, da bi naši glasovi odločevali pri ožji volitvi, do katere prav lahko pride.

Delavstvo ima tedaj priložnost, da lahko s svojim odločanjem močno vpliva na delo bodočega deželnega zbora zlasti glede volilne reforme.

Pridite torej vsi na ta shod. Nihče naj ga ne zamudi!

Okrajni odbor.

V Idrijo. V sredo 26. t. m. zvečer (začetek ob pol 9. uri) se vrši v Idriji v pivarni pri «Črnem orlu» volilni shod z dnevnim redom: Volitev 28. svečana v Idriji. — Volilci, pridite vsi! — Po volilnem shodu bo rudarski shod v istih prostorih z dnevnim redom: rudarske razmere.

Obeh shodov se udeležite polnoštevilno.

Domače stvari.

Volitev v Ljubljani bo dne 28. t. m. od 8. dopoldne do 12. opoldne. Z ozirom na število volilcev je ta čas sicer zelo kratko odmerjen. Volilni oddelki bodo štirje, volilcev je pa nekaj nad 3000. Torej mora v vsakem oddelku v štirih urah voliti poprečno skoraj 800 volilcev, vsako uro 200. Vsekakor bi kazalo, podaljšati volilni čas; zlasti je čudno, da se zaključijo volitev prav opoldne, ko bi velik del volilcev najzložje prišel prav opoldne. Umestno bi bilo, pomnožiti število volilnih oddelkov, še bolj umestno bi bilo, raztegniti volilni čas vsaj do pol 2. Vsekakor pa naj naši volilci skrbe, da bodo dopoldne prosti in naj pridejo pravčasno na volišče. Opozarjamo še enkrat, da mora vsakdo osebno voliti. Nadomestitev s pooblastili, kakor pri občinskih volitvah, ni dovoljena! Sodrugi, ki imajo volilno pravico, naj torej poskrbe, da se ne izgube dragoceni glasovi.

Volilne izkaznice, ki jih je treba pokazati volilni komisiji, naj se po končani volitvi shrani, ker so potrebne za eventualno ožjo volitev.

Kdor ni dobil volilne izkaznice, nas se oglasi zanj v Ljubljani pri deželni vladi, izven Ljubljane pa pri občini, da jo dobi, ker se brez izkaznice ne sme voliti.

Zakon o volilni čistosti velja tudi za deželnozborske volitve. Nihče ne sme volilca siliti, da bi glasoval za tega ali za onega. Nihče ne sme zahtevati, da se mu pokaže glasovnic. Prepovedano je kupovanje glasov, gostitev i. t. d.

Na delo za Etbina Kristana! To bodi parola v Idriji. Razmere so takšne, da bo za Idrijo pač najboljša, da jo zastopa sodrug Etbin Kristan v deželnem zboru. Vsi sodrugi naj store svojo dolžnost. Vsakdo bodi agitator! Vsi za zmago soc.-dem. kandidata!

Nastopanje vseh meščanskih kandidatov v vprašanju volilne reforme je tako mlačno, da imajo socialno-demokratski volilci neizogibno dolžnost, zbrati pri prvih volitvah vse svoje glasove. Vse meščanske stranke, ki so doslej nastopile, se zadovoljuje s «primernim razširjenjem» volilne pravice; vse se izgovarjajo, da je splošna in enaka volilna pravica «nemogoča»; a še tega ne povedo, kako si mislijo «razširjenje» volilne pravice. Načrte, ki se jih je doslej slišalo, mora delavstvo odkloniti od prvega do zadnjega. Pribito je dejstvo, da je nad 24 let starih moških državljanov, ki nimajo volilne pravice, mnogo več kakor onih, ki jo imajo. V Ljubljani je 7000 državnoborskih volilcev, pa komaj 3000 deželnozborskih; v Idriji 800 državnoborskih, pa 300 deželnozborskih. V nekaterih krajih je razmerje še bolj kričeče. Da bi se to ogromno večino zasmehovalo z vsakovrstnimi četrtimi kurijami, je nadopustno. Socialni demokratje morajo torej storiti, kar je le mogoče, da pridejo pri volitvah do veljave. Če ne morejo sami zmagati, morajo pa vsaj zbrati toliko glasov, da se mora z njimi računati v slučaju ožjih volitev. Kajti le tedaj je mogoče, da zahtevajo od kandidatov, katerim pomagajo, da resno nastopijo za volilno pravico doslej brezpravnih slojev. Resni pri-

stasi splošne in enake volilne pravice sploh nimajo druge prilike, nastopiti zanj, kakor to, da glasujejo pri prvih volitvah za socialno-demokratske kandidate.

Štiri mandate za dosedanje nevolilce — to je, kakor so sliši iz liberalnih krogov, dar, ki ga namerava narodno-napredna stranka v deželnem zboru dati brezpravnemu ljudstvu. O resni volji za splošno in enako volilno pravico ni nikjer govora, ne pri liberalcih, ne pri klerikalcih, ne pri «neodvisnih». Vsi so «načeloma» zanj, a vsi prisegajo, da je sedaj «nemogoča». To se pravi: Vsi skupaj je ne marajo, ampak nevarno je, povedati to. Vsi hočejo veljati za demokrate, a vsi se boje demokracije. Na shodu branijo splošno in enako volilno pravico, da lahko pri slovesnih prilikah paradržajo z njo, a nihče ne gre za njo v boj. Kar ponujajo delavstvu namesto nje, je pa tako neokusna cikotija, da jo delavci s hvaležnostjo odklanjajo. Klerikalci hočejo vpeljati splošno (četrti) kurijo, v kateri naj volijo dosedanja nevolilci poleg privilegiranih volilcev; ta kurija naj dobi 10 mandatov. Torej pluralni sistem, ki naj delavstvo ogoljufa za vsako zastopstvo. Liberalci hočejo četrto kurijo samo za dosedanje nevolilce, pa s štirimi mandati. Torej: Za manjšino privilegiranih 37, za neprivilegirano večino 4 mandate! S klerikalnim in z liberalnim načrtom se naravnost zasmehuje delavec. Radi bi vedeli, kako si liberalci sploh predstavljajo razdelitev cele Kranjske dežele v štiri okraje! S takimi reformami naj ostanejo gospodje le rajši doma. Pri delavcih ne bodo našli s temi načrti prav nič ljubezni. Kajti tudi na Kranjskem je delavstvo že toliko dozorelo, da zahteva pravico, ne pa kosčka milosti. Preden se snide novi deželni zbor, se bo to gospodom še jasno povedalo.

Dr. J. Gregorič hočejo klerikalci baje izključiti iz svoje stranke. To je kakor v kakšni opereti. Ali je toraj dr. Vinko Gregorič še član klerikalne stranke, ali ni? Ali je dal «neodvisnemu meščanskemu odboru» obljubo, da se v slučaju izvolitve ne pridruži nobeni doslej v deželnem zboru zastopanih strank, ali je ni dal? To ni samo navadna radovednost, ampak ima resen političen pomen. Če ga hočejo «izključiti», so ga morali vendar doslej smatrati za svojega in so morali imeti povod za to. Potem je čudno, da bi bil izgubil njegov klerikalizem prav dva tedna pred volitvami. Ali se ga je mogel v hipu tako temeljito otresti, da že lahko nastopa kot neklerikalni kandidat? O klerikalizmu in o svojem stališču napram njemu ni izpregovoril na sobotnem shodu nobene besede, a vendar bi se smelo to po pravici pričakovati od kandidata, ki je do zadnjega hipa veljal za klerikalca.

Bolnišnice, hiralnice, umobolnice so zavodi, za katere se hoče zavzemati dr. Vinko Gregorič, če bo izvoljen. To so lepe reči in dr. Tavčar nima prav, če jih odpravi kar na kratko s tem, da veljajo mnogo denarja. Še marsikatera druga stvar, ki ni tako važna, velja denarja, pa se ga mora dobiti, le da se ga doslej iztiskuje večinoma iz najsiromašnejših, tudi če služi največ bogatin. Z moderno reformo davščin bi se že prišlo do denarja, seveda bi se ga moralo poiskati tam, kjer ga je. Toda gospod dr. Gregorič je govoril tako, kakor da bi se z bolnišnicami in hiralnicami rešilo socialno vprašanje. V tem oziru zija med njim in med delavstvom širok prepad. Bivstvo socialnega vprašanja je tudi «neodvisnjakom» tako tuje, kakor starim liberalcem. In jim bo tudi ostalo tuje, ker žive z vsemi svojimi mislimi in čuti v svetu, v katerem je delavsko življenje neznano.

«Nova Doba» je pozabila, kaj da je. V soboto je naznanila, da bo izhajala ob času volitev kot dnevnik. Res je v pondeljek zopet izšla, na glavi pa čitate: Izhaja vsako sredo in soboto. No, seveda — če se ima toliko dela...

Ljubljanski klerikalci se ugibajo, ali bi postavili kandidate, ali ne. Da bi mogli v Ljubljani zmagati, je seveda izključeno. Ampak to gotovo ni vzrok, da se ne bi udeležili volitev. Skrbni jih le to, ali bi «neodvisnjakom» ložje pomagali, če bi postavili lastne kandidate, ali pa če bi takoj glasovali za dr. J. Gregoriča in Ravniharja.

Proti Tavčarju šonje Hribarja «Nova Doba». Malo nas sicer zanimajo razprtije liberalnih voditeljev; toda uvodnik «Nove Dobe» od srede, ki pozivlje Hribarja, naj organizira opozicijo zoper dr. J. Tavčarja in naj se postavi na čelo revoluciji palače, je značilen za — «Novo Dobo» in «Gospodarsko stranko». Sedaj je namreč jasno, da želi ta stranka zblizanje s klerikalizmom. Kajti to ji je vseč na Hribarju. Davno je znano, da je v liberalni stranki Tavčar predstavnik radikalnega protiklerikalizma, dočim se je Hribarju vedno tožilo po miru in spravi. Do lanskih državnoborskih volitev so tudi klerikalci naprenehoma božali Hribarja, zlasti tedaj, če so hoteli zadeti Tavčarja. Tako hrepenenje po slogi navdaja tudi «gospodarsko stranko», že ko je Hribar na Dunaju vstopil v klerikalni «Jugoslovanski klub», ga je «Nova Doba» hvalila za to sedaj mu očita, da ni šel še dalje na tej poti, obenem ga pa tudi vabi, naj se upre Tavčarjevemu protiklerikalizmu. Sumnjiva je bila v tem oziru «Gospodarska» že od začetka. S programom ni hotela na dan, ker se ni upala pre-

zgodaj pokazati svojega neodločnega značaja. V načrtu svojega programa ni hotela nič pravega povedati o soli, o kulturnih vprašanjih in o razmerju cerkve in države. Pri vsaki priliki je zdihovala po «slogi» in «spravi» in sedaj hujška «zmernega» Hribarja proti Tavčarju. Torej smo na jasnem. «Gospodarska» je na Kranjskem to, kar so brezbarvni «narodnjaki» v Trstu. «Nova Doba» je ljubljanska «Edinost». Klerikalci so lahko zadovoljni z njo.

«Zdruzene opozicionalce» kliče «Nova Doba» v boj za dr. Gregorič in Ravniharja. Počasi, gospoda! Zdi se nam, da smo mi, socialni demokratje, tudi opozicionalci in menda najradikalnejši. Toda za ta klic smo povsem gluhi. Socialni demokratje pojdejo dne 28. februarja v boj za svoje krndidate. Sicer se nam pa zdi beseda «opozicionalci» v tej zvezi zelo čudna. Koga smatra «Nova Doba» pravzaprav za opozicionalca? «Menda poleg «Gospodarske stranke» v prvi vrsti klerikalce. To je pa — z dovoljenjem — zelo napačno, kadar gre za kranjski deželni zbor. Tukaj je klerikalna stranka — kakor na Dunaju — prava vladna stranka. Dosedanji deželni glavar Detela je klerikalec; deželni predsednik je vsaj velik prijatelj klerikalcev; v deželnem zboru je bila klerikalna stranka najmočnejša in je imela z Nemci večino, katero je hotela izrabiti za vladno volilno reformo. S klerikalnim opozicionalstvom torej ni nič. Na liberalce gotovo ne apelira «Nova Doba». Svoje lastne pristase bi menda imenovala «Člane Slovenske Gospodarske stranke». Socialisti odklanjajo ljubeznjivi poziv in «Novi Dobi» je znano, da kandidirajo sami. Kakšni opozicionalci torej še ostanejo za «zdržiteve»? Edini Nemci. Njih glasove bosta «neodvisna kandidata» pač večinoma dobila, ker je skoraj neverjetno, da bi nemški nacionalci sami kandidirali. Seveda pa bodo oddali nekaj glasov tudi liberalcem. Vsekakor bi bilo dobro, da bi «Nova Doba» povedala, koga smatra za «opozicionalca», ali pa da bi v bodoče apelirala le na lastne pristase.

Klerikalci so v Velikih Laščah v nedeljo razbili shod «Gospodarske stranke». Torej tudi sedanje volitve ne bodo minile brez surovosti in terorizma?

«Agrarna stranka», ki nastopa sedaj na kmetih, hoče za vsako ceno veljati za novo stranko. Čudno je, kako da liberalci prav tam ne postavljajo kandidatov, kjer kandidirajo agrarci. Idrijsko-vipavski mandat je bil n. pr. v liberalnih rokah. Zakaj liberalci sedaj niso imenovali kandidata za ta kmetijski okraj? Odgovor je enostaven: Ker je gospod Premierstein liberalcec, ampak ime «Kmetске stranke» se zdi liberalcem sedaj bolj primerno, pa so se prekrstili. To je vse. Ostanejo pa vendar prav taki liberalci, kakršni so bili doslej.

Govor sodruga Kocmurja na sobotnem shodu se zdi «Novi Dobi» nepotreben, češ, da sta «neodvisna» kandidata povedala že vse, kar je on povedal. Gospodje imajo vendar čudne pojme. Če bi bila dr. Gregorič in dr. Ravnihar govorila to, kar je govoril sodrug Kocmur, tedaj bi bila socialna demokrata, ne pa «neodvisnjaka». S svojo opazko pokazuje «Nova Doba», da je njen in njeni stranki socializem tako tuj in neznan, kakor Patagoncu avstrijska ustava. To neznanje ji pa ni na poti, da govori o «socialističnih slagerjih». A danes je za političarja huda pomanjkljivost, če ne pozna socializma. Vsaj bahati se ne bi smel s tem.

Uvoz srbskega mesa. Na Reki se ustanovi velika mesnica za srbsko meso. Danes je dospel tja preko Zagreba in vagon mesa iz Srbije. Tudi v Budimpešti se ustanovi enaka mesnica.

Povozi in usmrtil vlak je državne železnice v Prvačini vojaka Alojza Laha, kateri je služil pri 97. pešpolku v Trstu in prišel v nedeljo domov obiskat svojce. — Ko se je vračal nazaj v Trst, je bil precej vinjen in je sel na postajo po železniškem tiru. — Nasproti mu je pripihal brzovlak, ga vrgel pod stroj in ga vlekel kakih 200 korakov daleč po tiru. — Truplo je bilo vse razkosano in vojaška obleka vsa raztrgana. — Železniško osebje ni nič krivo pri tej nesreči, ker je natanko izpolnjevalo svoje dolžnosti in je ponesrečenec sam kriv svoje smrti.

V dolini šentflorjanski bo veselica ljubljanskega tobačnega delavstva dne 29. t. m. v Narodnem domu. Glej poslano restavraterja!

Društvene vesti.

Zveza kovinarjev v Ljubljani priredi dne 22. svečana (danes) ob 8. uri zvečer v gostilni gosp. Vetterja, Florjanske ulice št. 6, predpusno veselico pod naslovom «Ena noč v železni deželi». Vstopnina 40 vin.

Strokovni pregled.

Rudarska zadruga, II. skupine c. kr. okrožnega rudarskega urada v Celju, in za rudarstvo v Zagorju ob Savi je imela v nedelje, dne 2. svečana 1908 ob 10. dopoldan v gostilni g. F. Rosa v Hrastniku zborovanje s povabljenim zastopnikom c. kr. rudarskega urada v Celju. Navzočih je bilo 56 odposlancev rudarske zadruga, zastopnik c. kr. rudarskega urada gosp. dr. Otto Michler, I. Sittar kot tolažnik in M. Repovš III. kot zapisnikar. —

Dnevni red je bil: 1. Odobrenje letnega računa za leto 1907. 2. Odobrenje letnega proračuna za leto 1908. 3. Sklepanje o članskih doneskih za leto 1908. 4. Predlogi k preosnovi splošnega rudarskega zakona. 5. Volitev 6 delegatov na državno konferenco rudarske zad. II. sk. na Dunaju. 6. Sklicanje dogovornega urada rudarske zadruga. 7. Stučajnosti. K prvi točki prečita načelnik letni račun za leto 1907. Odposlanec Fr. Skorjanc iz Trbovelj povdarja, da se letni račun ni pregledal in izreče željo, da bi se izvolilo nadzorovalni odbor. Odposlanec Iv. Gričar iz Zagorja predlaga, da današnje zborovanje vzame letni račun na znanje in ker sodi nadzorstvo v področje predstojništva, se mu nalaga, da na prihodnji seji ukrene potrebne korake zaradi pregleda računov, potrdila, knjig in gotovine in potem vsako leto na zborovanju II. sk. poroča. K drugi točki se prečita letni proračun za leto 1908, in se ga z majhnimi spremembami sprejme. K tretji točki se sklene članske doneske kakor lansko leto, in sicer 72 vinarjev na leto in moža. K četrti točki raztolmači I. Sittar v slovenskem jeziku predloge k preosnovi splošnega rudarskega zakona. Odposlanec I. Hauptmann predlaga, da se predlogi oddajo zastopniku rudarskega urada; in da rudarski urad posreduje uradnim putem za nadaljne korake pri c. kr. poljedelskem ministerstvu na Dunaju. Sprejeto. K peti točki predlaga Ivan Rems iz Trbovelj sledeče odposlanec na državno konferenco na Dunaju: Turnšek Gas., Hauptmann Iv., Topolšek A., Urlep Ivan., Repovš Martin III., Peterlin Franc II. Sprejeto. K šesti točki: Sklicanje dogovornega urada, predlaga Peter Probler iz Trbovelj, da se v teku 21 dni po § 38. skliče veliki odbor in sestavi kot dogovorni urad po § 77. pravil. K sedmi točki: Slučajnosti, se pritožujejo razni odposlanci iz Trbovelj, da se je že mnogokrat spominjalo gosp. ravnatelja zaradi lesnih vozov (Holzwagen), da pa se ni ničesar zgodilo, ravno tako se je v Hrastniku že mnogokrat opominjalo gosp. ravnatelja, da se delavci mnogo zamudijo z lesom in sicer v delavsko škodo; ker je vse v akordu, naj bi se nastavilo delavce, ki bi samo z lesom imeli opraviti, kakor imajo to že pri mnogih rudnikih; v Hrastniku se po navadi obljubi, stori pa ničesar. Hauptmann I. iz Trbovelj izreče željo, da bi se dopust dobil tudi za 24 ur nazaj. Se vzame na znanje. Ker se nihče več k besedi ne oglasi, zaključuje načelnik zborovanje.

Poslano.

Pozor! Cenjenim obiskovalcem **Pozor!**
doline šentflorjanske

dne 29. februarja v „Narodnem domu“ v Ljubljani uljudno naznanjam, da se bo točilo samo **pristno vino** iz dobro znane kleti g. A. Zajca in sicer po navadnih cenah ter pivo iz pivovarne Zalec in Laški trg. Dolenjski cviček liter po 48 kr., pivo vrček po 12 kr., dobra mrzla in gorka jedila po zmernih cenah kakor bodo razvidne iz cenika na mizah. Vsaka kakršnakoli pritožba naj se mi takoj naznani.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Emil Kržišnik

restavrater „Narodnega doma“.

Novo! **Novo!**

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“

Tako je naslov lepi brošuri, ki je pravkar izšla v založbi «Napreja!» v Idriji kot **V. zvezek knjižnice „Napreja!“**.

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“

je napisal znani socialistični pisatelj K. Kautsky kot I. del Erfurtskega programa. — Kdor hoče temeljito poznati socialno demokracijo, mora brati Erfurtski program.

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“

stane **30 vinarjev**. Naroča se pri upravi lista «Rdeči Prapor» in «Napreja!», kakor tudi v vseh knjigarnah.

Čitate in širite sledeče knjige in brošure:

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi «Rdečega Praporja» v Ljubljani, «Napreja!» v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah in Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Panorama Kosmorama

v Ljubljani, Dvorski trg št. 3

(pod Narodno kavarno).

Od 23. februarja do vštetega 29. februarja:

Od vrbskega jezera k belo-peškim jezerom.

Zelo zanimivo.

To je pa vendar nekaj groznega!

V vratu imam odprte rane, kašelj me muči in vendar se ne da odstraniti sliz; bole me udje in celo ponoči mi kašelj ne da nič miru. — Tako mi je bilo zadnje in res sem se bal, da se mi pripeti kaj hujšega. Tedaj pa so mi priporočili Fayeve prave Sodener mineralne pastile prav posebno — in kaj naj ti rečem, po dveh skatljicah, ki sem jih porabil, je prešlo vse in čutil sem se zdravega kot riba. Poskusi jih se ti enkrat, skatljica velja le 1:25 K in se dobiva povsod.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert

Dunaj, IV./1., Grosse Neugasse 27.

Potniki v Ameriko
Katorič želijo dobro, po ceni in ravnostivo potovati naj se obrnejo na
Simona Kmetelca
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kužlovorstva Pojasnila dajo se brezplačno.

Šaljive bazare

kakor tudi vse slavnostne predmete

dobavlja najceneje

WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19

(poleg Raimundtheater).

15

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—52

Thierryev centifolijino mazilo

proti vsem, še tako stariim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekda sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar **A. Thierry** v Pregradi pri Bogaški Slatini

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.